

การประยุกต์ใช้ ChatGPT เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ Applying ChatGPT to enhance creative thinking skills

ทักษิณพัฒน์ ศรีชวาชัย*

Thaksinaphat Srikuchai

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนสารคามพิทยาคม

Learning Area of Science and Technology, Sarakham Phitthayakhom School

*Corresponding author: draunt2519@gmail.com

Received: 13 September, 2025; Revised: 5 October, 2025; Accepted: 20 October, 2025

Abstract

The rapid advancement of Artificial Intelligence (AI), particularly Large Language Models (LLMs) such as ChatGPT, has created new opportunities for fostering essential 21st-century competencies, including creative thinking. This study explores the potential of ChatGPT as a pedagogical tool to enhance creative thinking skills within educational contexts, drawing upon established creativity frameworks such as fluency, flexibility, originality, and elaboration. This article examines how ChatGPT can support idea generation, promote divergent and convergent thinking, and serve as a foundation for learners' engagement in problem-solving activities. Empirical evidence from recent studies indicates that ChatGPT can stimulate brainstorming, broaden intellectual perspectives, and facilitate iterative idea refinement, leading to enhanced creative performance. However, significant challenges remain, including issues of over-reliance, lack of contextual sensitivity, and concerns regarding authorship and originality. Based on the aforementioned approaches, it can be concluded that ChatGPT, when comprehensively integrated into instructional design and combined with reflective teaching practices, can serve as a valuable creative partner in cultivating students' creative thinking skills.

Keywords: ChatGPT; Creative thinking; Generative AI; Pedagogy; Innovation

บทคัดย่อ

ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence: AI) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบจำลองภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model: LLM) เช่น ChatGPT ได้สร้างโอกาสใหม่ๆ

ในการส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการคิดสร้างสรรค์การศึกษานี้เป็นการสำรวจศักยภาพของ ChatGPT ในฐานะเครื่องมือทางการสอน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ในบริบททางการศึกษา โดยอาศัยกรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ เช่น ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และการขยายความ บทความนี้ศึกษาว่า ChatGPT สามารถสนับสนุนการสร้างสรรค์แนวคิดส่งเสริมการคิดแบบขยาย (Divergent Thinking) และการคิดแบบบรรจบ (Convergent Thinking) และเป็นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาได้อย่างไร หลักฐานเชิงประจักษ์จากการศึกษาเมื่อเร็วๆ นี้บ่งชี้ว่า ChatGPT สามารถกระตุ้นการระดมสมอง ขยายมุมมองทางปัญญา และส่งเสริมการปรับปรุงความคิดแบบวนซ้ำ ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพการสร้างสรรค์ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายอยู่ รวมถึงปัญหาการพึ่งพาตนเองมากเกินไป การขาดความเห็นอกเห็นใจในบริบทและความกังวลเกี่ยวกับความเป็นผู้ประพันธ์และความคิดริเริ่ม ตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นนี้สามารถสรุปได้ว่า ChatGPT เมื่อบูรณาการอย่างรอบด้านเข้ากับการออกแบบการเรียนการสอนและการผสมผสานกับแนวปฏิบัติทางการสอนที่สะท้อนความคิด สามารถเป็นพันธมิตรร่วมสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าในการบ่มเพาะทักษะการคิดสร้างสรรค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน

คำสำคัญ: ChatGPT; ความคิดสร้างสรรค์; AI เชิงสร้างสรรค์; การสอน; นวัตกรรม

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เต็มไปด้วยความท้าทายที่ซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะที่ก้าวข้ามการท่องจำหรือการใช้ความรู้เชิงกระบวนการ โดยเฉพาะ “ความคิดสร้างสรรค์” ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรม การแก้ปัญหา และการปรับตัวตลอดชีวิต (Trilling & Fadel, 2009) ความคิดสร้างสรรค์หมายถึง ความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ที่มีคุณค่าและหลากหลาย (Guilford, 1967) และได้ถูกบรรจุไว้ในกรอบสมรรถนะการศึกษาระดับนานาชาติ เช่น *UNESCO's Global Competency Framework* และ *OECD Learning Compass 2030* กลยุทธ์การเรียนการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การเรียนรู้แบบโครงการ การระดมสมอง และการคิดเชิงออกแบบ แม้ได้รับการพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการขยายผล ทรัพยากร และความสามารถในการให้ข้อเสนอแนะที่ทันทั่วถึงและหลากหลาย (Trilling & Fadel, 2009) ข้อจำกัดเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นของนวัตกรรมทางการสอนที่สามารถเสริมและขยายบทบาทของมนุษย์ได้

การเกิดขึ้นของปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) โดยเฉพาะ ChatGPT ได้นำเสนอโอกาสใหม่ในการยกระดับการเรียนรู้ ChatGPT ซึ่งพัฒนาโดย OpenAI เป็นแบบจำลองภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model: LLM) ที่ฝึกจากข้อมูลข้อความจำนวนมากเพื่อสร้างการตอบสนองที่คล้ายมนุษย์ ความสามารถในการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็ว สอดคล้องตามบริบท และมีลักษณะสร้างสรรค์ ทำให้ ChatGPT ถูกมองว่าเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ที่ทรงศักยภาพในสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (Dwivedi et al., 2023) อย่างไรก็ตาม การบูรณาการ ChatGPT ในการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ยังต้องพิจารณาถึงข้อดี ข้อจำกัด และผลกระทบทางจริยธรรม เช่น ความเสี่ยงของการพึ่งพาเครื่องมือดิจิทัลเกินไป ซึ่งอาจลดทอนการคิดเชิงวิพากษ์หรือการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง

ขณะเดียวกัน ความสามารถของ ChatGPT ในการช่วยระดมความคิด เสนอแนวทางที่หลากหลายและสนับสนุนการสร้างเนื้อหาใหม่ สามารถช่วยให้ผู้เรียนและผู้สร้างสรรค์มีประสิทธิภาพมากขึ้นในกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ ChatGPT ในการส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ทางการศึกษา โดยอ้างอิงวรรณกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ การสอน และ AI เชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งนำเสนอกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงศักยภาพของ ChatGPT เข้ากับมิติความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้านของ Torrance (1974) ได้แก่ 1) ความคล่องแคล่ว 2) ความยืดหยุ่น 3) ความคิดริเริ่ม และ 4) ความละเอียดประณีต ด้วยเหตุนี้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะมุ่งเน้นทั้งมิติการประยุกต์ใช้ ประโยชน์ ข้อจำกัด ข้อพิจารณาทางจริยธรรม และประเด็นแนวโน้มในอนาคตในการประยุกต์ใช้ ChatGPT เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนโดยผู้เขียนหวังว่าบทความนี้จะช่วยกระตุ้นและพัฒนาการศึกษาของเยาวชนและผู้สนใจของประเทศชาติต่อไป

การประยุกต์ใช้ ChatGPT กับการเสริมสร้างทักษะความคิดสร้างสรรค์

ChatGPT ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ในหลากหลายสาขาวิชา ความสามารถของ ChatGPT ไม่ได้จำกัดเพียงการสร้างข้อความเชิงอัตโนมัติ แต่ยังช่วยเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้สำรวจแนวคิดใหม่ ๆ ก้าวข้ามข้อจำกัดทางความคิดและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ (Guzik et al., 2023)

บทบาทของ AI ในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) โดยเฉพาะโมเดลภาษาเช่น ChatGPT ได้รับการยอมรับมากขึ้นเรื่อยๆ ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการสร้างสรรคและนวัตกรรมของมนุษย์ การบูรณาการ AI เข้าไปในกระบวนการสร้างสรรค์ทำให้บุคคลและองค์กรสามารถเผชิญกับความท้าทายในระดับซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถคิดค้นแนวทางแก้ปัญหาใหม่ๆ ที่รักษาความได้เปรียบแข่งขันไว้ได้

AI ในฐานะตัวเร่งปฏิกิริยาความคิดสร้างสรรค์

AI ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นแนวคิด (Ideation Catalyst) ที่ทรงพลัง โดยช่วยให้อาสาสมัครคิดใหม่ ๆ ปรากฏขึ้นและได้รับการปรับแต่ง แม้นักวิจัยบางส่วนจะตั้งคำถามว่า AI ขาดลักษณะเฉพาะของความคิดสร้างสรรค์ในมนุษย์โดยธรรมชาติ แต่มีงานวิจัยที่ระบุว่า AI สามารถสนับสนุนและขยายขอบเขตของความคิดสร้างสรรค์มนุษย์ได้ เช่น งานที่ประเมิน ChatGPT (GPT-4) ผ่านแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Torrance Tests of Creative Thinking: TTCT) พบว่า AI อยู่ในกลุ่ม top 1% หมายความว่า ChatGPT มีคะแนนสูงกว่า 99% ของผู้เข้าทดสอบ (เทียบกับมนุษย์) ในด้านความคิดริเริ่ม (Originality) และความคล่องแคล่ว (Fluency) และคะแนนสูงในด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) เมื่อเทียบกับกลุ่มมนุษย์แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการนำเสนอแนวคิดที่หลากหลายและไม่ซ้ำซาก ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สำรวจมุมมองที่อาจไม่เคยพิจารณามาก่อน (Guzik et al., 2023)

การส่งเสริมการสร้างแนวคิดในองค์กรและการออกแบบ

องค์กรและภาคธุรกิจกำลังใช้ AI มากขึ้นในกระบวนการระดมความคิดและออกแบบผลิตภัณฑ์ AI มีบทบาทในการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ แนะนำคำถามเชิงสำรวจและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นกลางเกี่ยวกับต้นแบบหรือแบบร่าง ซึ่งช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและนวัตกรรม งานวิจัยของ Ruiz-Viruel (2025) แสดงว่าเมื่อใช้ AI ร่วมกับการเรียนการสอนแบบ Project-Based Learning (PBL) ผู้เรียนมีแนวโน้มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหาและแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงขึ้น ตัวอย่างหนึ่งคือการศึกษาที่เปรียบเทียบการใช้ PBL ที่รวม AI กับ PBL แบบดั้งเดิมในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนในกลุ่มที่ใช้ AI มีผลสัมฤทธิ์และการสร้างสรรค์ที่เหนือกว่า

AI ในการศึกษา: การบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะสร้างสรรค์

ในบริบททางการศึกษา AI ไม่ใช่เพียงเครื่องมือเสริม แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ AI สามารถใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อน ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณต่อเนื้อหาและผลิตผลงานที่สะท้อนการวิเคราะห์เชิงลึก ยิ่งไปกว่านั้น การมองว่า AI เป็น “พันธมิตร” (Collaborator) มากกว่าจะเป็น “คู่แข่ง” (Competitor) ได้ช่วยเปลี่ยนทัศนคติของครูและนักเรียน เพิ่มความอยากรู้อยากเห็นและจูงใจให้ผู้เรียนคิดเชิงวิจัยในงานสร้างสรรค์มากขึ้น

ความสัมพันธ์เชิงพึ่งพาระหว่าง AI และความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ AI สะท้อนให้เห็นถึง กระบวนการทัศน์ใหม่ของการสร้างสรรค์ AI มีจุดแข็งในการผลิตแนวคิดจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ความคล่องแคล่ว (Fluency) และความคิดริเริ่ม (Originality) ขณะที่มนุษย์มีจุดแข็งในการให้ความหมาย ตีความเชิงบริบทและคัดเลือกแนวคิดที่เหมาะสม เช่นที่ประเมิน GPT-4 ในแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Torrance Tests of Creative Thinking: TTCT) แสดงให้เห็นถึงความสามารถของ AI ในการสนับสนุนมนุษย์ในการขยายขอบเขตความคิดผ่านการทำงานร่วมกัน การประเมินแนวคิดที่อาจเกิดขึ้นและการเลือกแนวคิดที่มีคุณค่าและเป็นต้นฉบับจริง (Guzik et al., 2023)

การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การใช้ ChatGPT สามารถยกระดับศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยการนำเสนอมุมมองใหม่ ๆ และแนวคิดที่ผู้ใช้อาจไม่เคยนึกถึงมาก่อน ตัวอย่างเช่น ในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ChatGPT สามารถช่วยสร้างโครงเรื่องที่ น่าสนใจ พัฒนาบทสนทนาที่ดึงดูดตลอดจนเสริมสร้างข้อความเชิงบรรยายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ที่ต้องการความโดดเด่นและความน่าสนใจ ChatGPT ยังสามารถสร้างชื่อหลักสูตร บทนำ และจุดสนใจที่ช่วยดึงดูดผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kasneji et al., 2023; Rudolph et al., 2023) นอกจากนี้ การบูรณาการการเล่าเรื่อง (Storytelling) เกมมิฟิเคชัน และสื่อดิจิทัล ซึ่ง ChatGPT มีส่วนสนับสนุน ยังช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและการจดจำของผู้เรียน

การเอาชนะอุปสรรคด้านความคิดสร้างสรรค์

ข้อได้เปรียบสำคัญอีกประการหนึ่งของ ChatGPT คือ ความสามารถในการช่วยให้ผู้ใช้ก้าวข้ามข้อจำกัดด้านความคิดสร้างสรรค์ได้ เมื่อกระบวนการสร้างสรรค์หยุดชะงัก ผู้ใช้สามารถใช้ ChatGPT เพื่อระดมความคิดใหม่ ๆ หรือต่อยอดแนวทางที่มีอยู่เดิมได้อย่างราบรื่น ตัวอย่างเช่น นักเขียนสามารถใช้ข้อเสนอแนะของ ChatGPT เพื่อปรับปรุงร่างต้นฉบับหรือใช้เป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ (Dwivedi et al., 2023) นอกจากนี้ ความสามารถของ ChatGPT ในการให้มุมมองที่ปราศจากอคติแบบมนุษย์ ยังช่วยให้ผู้ใช้สามารถมองเห็นและสำรวจแนวคิดที่อยู่นอกเหนือกรอบความคิดเดิม ๆ ได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์และการผลิตนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย

การพัฒนาเนื้อหาที่สร้างสรรค์โดยใช้ ChatGPT สามารถช่วยผู้สร้างหลักสูตรนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์และมีความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหา การบูรณาการตัวอย่างและกรณีศึกษาจากชีวิตจริงช่วยให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนและเชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Dabbagh & Kitsantas (2012) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่มีบริบทและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงช่วยเพิ่มความเข้าใจและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีส่วนร่วม

การส่งเสริมการแก้ปัญหาและการคิดเชิงวิพากษ์

การมีส่วนร่วมกับ ChatGPT ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายและกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้ AI เชิงสร้างสรรค์ เช่น ChatGPT สามารถส่งเสริมความคล่องแคล่วและความยืดหยุ่นในการคิดเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งสนับสนุนการต่อยอดแนวคิดและแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย (Guzik et al., 2023; Ruiz-Viruel et al., 2025) การทำงานร่วมกับ AI ในลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจมุมมองและวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลายสำหรับความท้าทายที่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Sawyer (2017) เกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการคิดเชิงวิพากษ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนที่มี ChatGPT เป็นเครื่องมือสนับสนุนได้หลายรูปแบบ เช่น การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่ผู้เรียนใช้ AI เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาแนวคิดและการแก้ปัญหา การพัฒนาทักษะการอภิปราย โดยให้ผู้เรียนโต้แย้งหรือสนับสนุนข้อโต้แย้งที่ AI นำเสนอ การสร้างสถานการณ์จำลองที่ต้องใช้การคิดเชิงวิพากษ์ในการตัดสินใจโดยมี AI เป็นผู้ให้ข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายการบูรณาการแนวคิดเหล่านี้ช่วยให้การเรียนการสอนที่ใช้ AI ไม่เป็นเพียงการถ่ายทอดข้อมูลแต่เป็นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

การสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการแข่งขัน

ในบริบทของตลาดการศึกษาออนไลน์ที่มีการแข่งขันสูง ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความแตกต่างให้กับหลักสูตร การใช้ ChatGPT เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีเอกลักษณ์และน่าดึงดูดสามารถช่วยผู้สร้างหลักสูตรดึงดูดและรักษาผู้เรียนที่มองหาแนวทางการศึกษาที่สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Dabbagh & Kitsantas, 2012; Lee et al., 2021) เนื้อหาที่สร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเพิ่มแรงจูงใจและสนับสนุนการรักษา

ความรู้ซึ่งส่งผลต่ออัตราการสำเร็จของหลักสูตรที่สูงขึ้น การประยุกต์ใช้ ChatGPT ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยเฉพาะในการพัฒนาบทเรียนและปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น การออกแบบลำดับบทเรียน วิชา วิทยาศาสตร์และประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษาตอนปลายช่วยให้ครูสร้างแผนการสอนที่ครอบคลุมกิจกรรมหลากหลาย ลิงก์แหล่งข้อมูลออนไลน์และจุดตรวจสอบการประเมิน นอกจากนี้ ChatGPT ยังช่วยสร้างงานที่แตกต่างตามหัวข้อเดียวกัน ทำให้ตอบสนองจุดแข็งและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม การใช้ AI ต้องควบคุมอย่างรอบคอบเพื่อหลีกเลี่ยงการพึ่งพามากเกินไปและเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน (Urban et al., 2024; Doshi & Hauser, 2024)

การใช้ ChatGPT เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

การประยุกต์ใช้ ChatGPT ในการออกแบบการเรียนรู้แบบอิงสถานการณ์ (Scenario-Based Learning) ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการการศึกษา เนื่องจากสามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ครูท่านหนึ่งได้ใช้ ChatGPT เพื่อออกแบบแผนการสอนที่ให้นักเรียนสวมบทบาทเป็นนักสืบวรรณกรรมในการวิเคราะห์แรงจูงใจของตัวละครเลดี้แมคเบธในบทละคร "แมคเบธ" (Macbeth) ของเชกสเปียร์ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้อุณหภูมิความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง แต่ยังส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะการวิเคราะห์ในบริบทที่เป็นรูปธรรม (Urban et al., 2024) นอกจากนี้ ChatGPT ยังถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนกรอบแนวคิดการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative Analysis Framework) โดยช่วยให้นักเรียนสามารถระบุความเหมือน ความแตกต่าง และสมมติฐานพื้นฐานของแนวคิดต่างๆ ผ่านการตั้งคำถามที่เจาะจงและการอภิปรายที่มีโครงสร้างซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้มีความลึกซึ้งและกระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Guo & Lee, 2023) อย่างไรก็ตาม การใช้ ChatGPT ในการศึกษาอาจมีข้อจำกัด เช่น การผลิตเนื้อหาที่ขาดความหลากหลายและความคิดริเริ่ม เนื่องจากการพึ่งพารูปแบบที่พบในข้อมูลการฝึกอบรม (Urban et al., 2024) นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับการลดทอนทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน หากไม่มีการควบคุมและการใช้ที่เหมาะสม

การพึ่งพาเทคโนโลยีและผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์ในสภาพแวดล้อมการศึกษา

การใช้ ChatGPT ในการศึกษาอาจส่งผลทั้งในด้านบวกและลบต่อการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน แม้ว่า ChatGPT จะสามารถช่วยในการสร้างแนวคิดและกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ แต่การพึ่งพาเทคโนโลยีนี้มากเกินไปอาจนำไปสู่การลดทอนทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้ AI นอกจากนี้ การใช้ ChatGPT ยังอาจนำไปสู่ปัญหาความซื่อสัตย์ทางวิชาการ เช่น การคัดลอกผลงาน เนื่องจากนักเรียนอาจนำเนื้อหาที่สร้างโดย AI มาเป็นผลงานของตนเองโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา (Bin-Nashwan et al., 2023) เพื่อรับมือกับปัญหานี้ สถาบันการศึกษาควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ AI และส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Elkhatat, 2023)

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการใช้ ChatGPT

การบูรณาการ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ (Wang & Fan, 2025) การประยุกต์ใช้ ChatGPT ในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ AI เป็นตัวกระตุ้นสำหรับการสร้างแนวคิดใหม่ๆ (Guo & Lee, 2023) การศึกษาวิจัยล่าสุดได้พิสูจน์แล้วว่า ChatGPT สามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ChatGPT สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์ ขยายขอบเขตของความคิด และพัฒนาผลงานที่มีความคิดริเริ่มและแปลกใหม่ (Rios Gonzales et al., 2024) เครื่องมือ AI นี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสำรวจมุมมองที่หลากหลาย สร้างเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ที่อาจไม่เคยคิดถึงมาก่อนอย่างไรก็ตาม การใช้ ChatGPT เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ควรได้รับการออกแบบและควบคุมอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและป้องกันผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ การใช้งานที่เหมาะสมจะต้องเน้นการใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ แทนที่จะเป็นเครื่องมือทดแทนกระบวนการคิดของผู้เรียน ซึ่งหากมีการพึ่งพาเครื่องมือมากเกินไป อาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการสร้างสร้งงานด้วยตนเองของผู้เรียนในระยะยาว

ข้อจำกัดและทิศทางการวิจัยโดยใช้ ChatGPT ในอนาคต

ถึงแม้ว่าผลการวิจัยในปัจจุบันจะชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของ ChatGPT ในการส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน แต่ยังคงมีข้อจำกัดที่ควรได้รับการพิจารณา เช่น ความแตกต่างของผลลัพธ์ตามลักษณะของหลักสูตร ระยะเวลาในการใช้และบทบาทของ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้ (Wang & Fan, 2025) ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่การออกแบบการทดลองที่มีความเข้มงวด และการสำรวจผลกระทบในบริบทที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ (Guo & Lee, 2023)

แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตที่มีการใช้ ChatGPT ในการศึกษา

แนวโน้มการใช้ ChatGPT ในศึกษามีทิศทางที่น่าสนใจในหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นี้เข้ากับกระบวนการเรียนการสอนมีแนวโน้มที่จะเน้นการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ในอนาคตอันใกล้ คาดว่าจะมีการพัฒนาและปรับปรุงฟีเจอร์ของ ChatGPT อย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการใช้งานในบริบทการศึกษาโดยเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโหมดการศึกษาที่เปลี่ยนบทบาทของ AI จากการเป็นผู้ให้คำตอบโดยตรง มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่ใช้การตั้งคำถามและการให้คำแนะนำที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นหาคำตอบด้วยตนเอง วิธีการนี้จะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและกระตุ้นให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการรับข้อมูลแบบเฉยเฉย (Wang & Fan, 2025) อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการใช้ ChatGPT ในการศึกษาจำเป็นต้องมีการวางกรอบแนวทางการใช้งานที่เหมาะสม โดยต้องมีการควบคุม

และกำกับดูแลอย่างรอบคอบจากผู้สอนและสถาบันการศึกษา เพื่อป้องกันปัญหาการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาด้วยตนเองของผู้เรียน การสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือ AI และการพัฒนาความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการนำ ChatGPT มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาอย่างยั่งยืน (Wang & Fan, 2025)

กลยุทธ์ทางการศึกษาและวิธีการนำไปใช้งาน

การนำ ChatGPT และเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ที่คล้ายคลึงกันมาใช้ในสถาบันการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบและสอดคล้องกัน โดยสถาบันการศึกษาสามารถเรียนรู้และปรับใช้แนวทางที่ประสบความสำเร็จจากภาคธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยีใหม่มาประยุกต์ใช้ ซึ่งกระบวนการนี้เริ่มต้นจากการศึกษาและบูรณาการแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อสร้างกลยุทธ์ AI ที่ออกแบบมาสำหรับบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนากลยุทธ์ดังกล่าวควรมุ่งเน้นไปที่สองประเด็นหลักประการแรก คือการยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนำเทคโนโลยี AI มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน ประการที่สอง คือการตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี บทบาทหน้าที่ และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย (Hasanein, 2023) ในทางปฏิบัติ นักการศึกษาสามารถนำกลยุทธ์นี้ไปใช้โดยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมแบบ Active Learning ซึ่ง AI ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหา ตั้งคำถาม และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังสามารถใช้ประโยชน์จากความสามารถของ AI ในการปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน แล้วปรับเนื้อหาและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะตัว การดำเนินการตามแนวทางนี้จะช่วยให้นักการศึกษาสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริง ซึ่งไม่เพียงแต่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังสร้างความหมายและคุณค่าที่แท้จริงให้กับผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง (Costa, 2024) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

บทบาทของครูและ ChatGPT

แม้ว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จะมีศักยภาพในการยกระดับประสบการณ์ทางการศึกษา แต่บทบาทของครูยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การบูรณาการ ChatGPT เข้ากับการจัดการเรียนการสอนได้เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ให้คำแนะนำที่นำพานักเรียนไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีอิสระ (Jin et al., 2023) ครูจึงมีบทบาทสำคัญหลายประการในการใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือเสริมสร้างทักษะการคิด ประการแรก ครูต้องทำหน้าที่ประสานแหล่งข้อมูลด้วยการตัดสินใจด้านการสอนที่มีคุณภาพ โดยใช้ความสามารถของ AI ในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและกระตุ้นให้นักเรียนกลายเป็นผู้สำรวจความรู้ที่กระตือรือร้น (Jeon & Lee, 2023) ประการที่สอง ครูจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการจัดการและบูรณาการเนื้อหาที่ AI สร้างขึ้น

ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการสอนและมาตรฐานทางจริยธรรม (Feldman-Maggor et al., 2024) ครูต้องแนะนำให้นักเรียนใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ โดยเตือนว่าคำตอบจาก ChatGPT อาจไม่ถูกต้องหรือน่าเชื่อถือเสมอไป และต้องมีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติมกลยุทธ์สำคัญที่ควรนำมาใช้คือการปิดการใช้งาน AI เป็นระยะ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยสร้างสมดุลระหว่างการพึ่งพาเทคโนโลยีกับการพัฒนาความคิดอย่างอิสระ และป้องกันไม่ให้นักเรียนพึ่งพาเครื่องมือมากเกินไปจนส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจักษณ์ญาณ (Guo & Lee, 2023) ความร่วมมือระหว่างครูกับ ChatGPT ในรูปแบบการเสริมศักยภาพสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ได้อย่างแท้จริง (Suriano et al., 2025) โดยครูยังคงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่สามารถถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีได้อย่างสมบูรณ์

อนาคตของ AI และ ChatGPT ในการศึกษา

อนาคตของ AI ในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการ ChatGPT เข้ากับเทคโนโลยีเสมือนจริง เช่น ความจริงเสริม (AR) และความจริงเสมือน (VR) มีแนวโน้มที่จะปฏิวัติการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การผสมรวมดังกล่าวจะเอื้อให้เกิดหลักสูตรที่ปรับเปลี่ยนได้และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ส่วนบุคคล ตอบสนองต่อความสนใจและศักยภาพเฉพาะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ ขณะเดียวกันการประเมินผลกระทบของการใช้ ChatGPT และ AI อื่น ๆ ในการศึกษาอย่างต่อเนื่องก็มีความสำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่าเทคโนโลยีเหล่านี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า แทนที่จะเป็นการลดทอนทักษะที่จำเป็น แนวทางที่สมดุลซึ่งบูรณาการทั้งทักษะทางเทคโนโลยีและทักษะมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายในอนาคต (Walter, 2024)

แนวทางการสอนสู่ความคิดสร้างสรรค์และบทบาทของ ChatGPT

แนวทางการสอนที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มักใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การระดมสมอง การคิดเชิงออกแบบ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งส่งเสริมการคิดแบบอเนกนัย การทำงานร่วมกันและการพัฒนา "ความรู้เชิงสร้างสรรค์" (Creative Knowledge) ที่ลึกซึ้ง เชื่อมโยง ยืดหยุ่น และสนับสนุนการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Sawyer, 2019) แม้วิธีการเหล่านี้มีศักยภาพสูง แต่ยังมีพหุบาทบาทรูอย่างมากระหว่างและอาจไม่เปิดมุมมองที่หลากหลายเพียงพอในบริบทนี้ ChatGPT สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ โดยขยายพรมแดนความคิด ผู้เรียนผ่านข้อเสนอแนะที่หลากหลาย การสร้างสถานการณ์สมมติและการกระตุ้นคำถามเชิงลึก งานวิจัยชี้ให้เห็นผลกระทบเชิงบวกหลายด้าน ได้แก่ การกระตุ้นแนวคิดใหม่ การระดมความคิด การให้ข้อเสนอแนะเฉพาะบุคคล การสนับสนุนกระบวนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเสมือนที่ชี้แจงแนวคิดซับซ้อนได้ทันที (Malik et al., 2024) อย่างไรก็ตาม การบูรณาการ AI ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เกิดจากระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สาขาวิชาและบริบท ครูยังคงมีบทบาทสำคัญเป็นผู้ชี้แนะและสะท้อนคิด เพื่อบูรณาการการสนับสนุนจาก AI กับการเรียนรู้ที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง โดยเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์แบบส่งเสริมซึ่งกันและกัน การบูรณาการดังกล่าวช่วยลดข้อจำกัดของวิธีดั้งเดิมและสร้างสภาพแวดล้อม

เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การใช้ ChatGPT ควรมีกรอบแนวทางชัดเจนที่ครอบคลุมการพัฒนาครู การประเมินผลและนโยบายการศึกษา เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (Henriksen et al., 2016)

ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์

ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ระบบที่สามารถสร้างเนื้อหาใหม่ๆ เช่น ข้อความ รูปภาพ หรืองานออกแบบ โดยอาศัยการสร้างแบบจำลองความน่าจะเป็นของชุดข้อมูลขนาดใหญ่ ChatGPT เป็นตัวอย่างเทคโนโลยีนี้ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างผลงานร่วมกันผ่านการโต้ตอบด้วยภาษาธรรมชาติ Dwivedi et al. (2023) ระบุว่า เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์อย่าง ChatGPT เปิดโอกาสให้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการสร้างสรรค์แนวคิดที่หลากหลายอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยเสริมกระบวนการระดมสมองของมนุษย์ งานวิจัยล่าสุดได้เริ่มต้นสำรวจการประยุกต์ใช้งานเหล่านี้ อีกทั้ง Rana et al. (2025) ได้ให้แนวคิดจากการศึกษาการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์เข้ากับหลักการสอนการคิดเชิงออกแบบ พบว่าไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังสนับสนุนการคิดเชิงวิพากษ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Kasneci et al. (2023) กล่าวว่า ChatGPT มีส่วนช่วยในการสร้างแนวคิดที่หลากหลายในเวิร์กช็อปการคิดเชิงออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรออกแบบกิจกรรมที่เน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ โดยให้ผู้เรียนใช้ ChatGPT ในชั้นระดมความคิด แต่ต้องวิเคราะห์และปรับปรุงด้วยตนเอง (Henriksen et al., 2016; Sawyer, 2019) เพื่อรับมือกับความท้าทายจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในบริบทการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดทำกรอบนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการใช้งาน AI อย่างรับผิดชอบ ควบคู่ไปกับการนำเทคนิคและเทคโนโลยีการตรวจจับเนื้อหาที่สร้างโดย AI มาใช้ เพื่อรักษามาตรฐานความซื่อสัตย์ทางวิชาการและป้องกันการใช้เครื่องมือเหล่านี้ในทางที่ผิด

ความท้าทายและข้อพิจารณาทางจริยธรรม

แม้จะมีศักยภาพ แต่ ChatGPT ก็ยังนำมาซึ่งความท้าทาย การพึ่งพา AI มากเกินไปอาจลดแรงจูงใจภายในและการมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน (Kasneci et al., 2023) การพึ่งพาข้อมูลที่มืออยู่ของแบบจำลองนี้ยังสามารถสร้างผลลัพธ์ที่กว้างเกินไป มีอคติ หรือไม่คำนึงถึงวัฒนธรรม (Bender et al., 2021) นอกจากนี้ คำถามเกี่ยวกับผู้แต่ง การคัดลอกผลงาน และทรัพย์สินทางปัญญายังทำให้การบูรณาการเนื้อหาที่สร้างโดย AI เข้ากับการศึกษามีความซับซ้อน (Rana et al., 2025) ความท้าทายเหล่านี้จำเป็นต้องมีการประเมินเชิงวิพากษ์ กรอบจริยธรรม และโครงสร้างทางการสอน เพื่อให้มั่นใจว่ามีการใช้งานอย่างมีความรับผิดชอบ

กรอบแนวคิด

โดยบทความนี้ใช้มิติความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ของ Torrance (1974) เป็นหลักสำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพของ ChatGPT ดังปรากฏใน Table 1

Table 1 Creative Dimensions for the Analysis of ChatGPT's Potential

Creativity (Torrance, 1974)	The Role of ChatGPT (Scope Expansion Tool)	The Role of the Learner (Critical Collaborator)
Fluency	Rapid Idea Generation (Brainstorming)	Select, categorize, and filter the best ideas
Flexibility	Provide multiple perspectives and avenues	Consider the feasibility and select the most appropriate perspective/approach
Originality	Forge unexpected connections	Interpret and develop them into concrete ideas
Elaboration	Elaborate and provide in-depth details	Revise, add details, and align them with the context
Overall Role	Creative Collaborator	Critical Thinker & Final Creator

การประยุกต์ใช้ ChatGPT ด้านการสอน

1) การสนับสนุนการระดมสมอง ChatGPT สามารถทำหน้าที่เป็นคู่หูการระดมสมองแบบดิจิทัลสร้างทางเลือกมากมายให้ผู้เรียนได้วิพากษ์วิจารณ์และปรับแต่ง

2) การจำลองสถานการณ์ นักการศึกษาสามารถกระตุ้นให้ ChatGPT สร้างความท้าทายในโลกแห่งความเป็นจริงที่ต้องใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3) การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ChatGPT สามารถให้คำกระตุ้นการเล่าเรื่องหรือรูปแบบการเขียนที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเขียนของนักเรียน

4) การพัฒนาแนวคิดร่วมกัน ในโครงการกลุ่ม ChatGPT สามารถทำหน้าที่เป็น "สมาชิกทีมเสมือนจริง" ที่นำเสนอมุมมองที่แตกต่าง

ประโยชน์

1) ประสิทธิภาพ การสร้างแนวคิดอย่างรวดเร็วช่วยลดภาระทางปัญญาและเร่งกระบวนการสร้างสรรค์

2) ความหลากหลาย การเปิดรับแนวคิดที่หลากหลายช่วยส่งเสริมความยืดหยุ่นและเปิดกว้างทางความคิด

3) การมีส่วนร่วม การสนทนาโต้ตอบกับ ChatGPT ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความอยากรู้อยากเห็น

ข้อจำกัด

1) ผลลัพธ์ทั่วไป คำตอบอาจขาดความลึกซึ้งหรือความแปลกใหม่ที่แท้จริง

2) การพึ่งพามากเกินไป การใช้มากเกินไปอาจขัดขวางความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ

3) ข้อกังวลด้านจริยธรรม ปัญหาเกี่ยวกับการประพันธ์ การคัดลอกผลงาน และทรัพย์สินทางปัญญายังคงไม่ได้รับการแก้ไข

4) ความไม่ไวต่อวัฒนธรรม ผลลัพธ์อาจสะท้อนถึงอคติที่ฝังอยู่ในข้อมูลการฝึกอบรม

บทบาทของ ChatGPT ในการยกระดับการศึกษา

ด้วยความท้าทายดังกล่าว การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ากับระบบการศึกษาได้กลายเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในอนาคต ทั้งนี้ AI ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงวิวัฒนาการและประเภทของเทคโนโลยีที่กำลังขยายบทบาทในหลากหลายสาขา (Lee & Yoon, 2021) แต่ยังสามารถนำมาใช้เชิงสร้างสรรค์เพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตร โดยเน้นประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเอื้อต่อการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดบางประการที่มีอยู่ในกรอบการศึกษาแบบดั้งเดิม ดังแสดงใน Figure 1

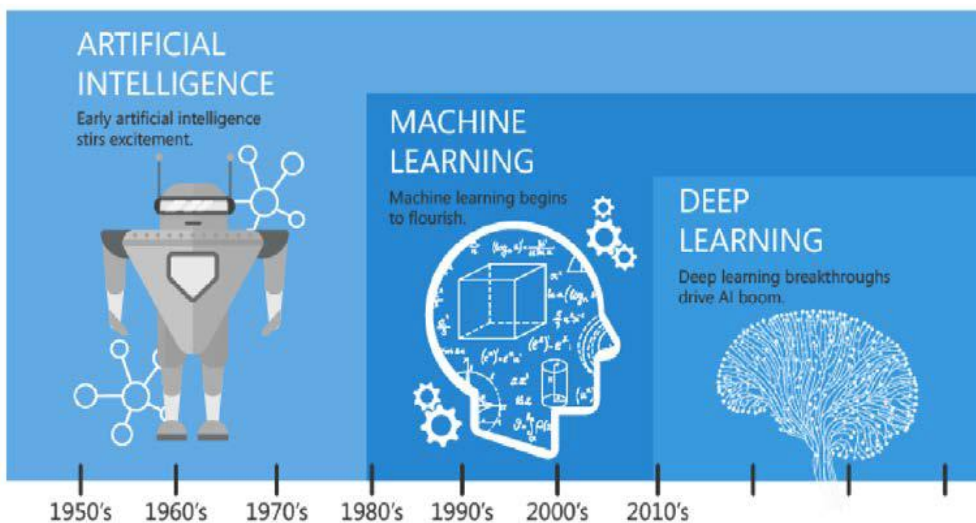

Figure 1 วิวัฒนาการและประเภทของปัญญาประดิษฐ์ (Lee & Yoon, 2021)

ในมิติการพัฒนาการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ความรู้และการประยุกต์ใช้ ChatGPT มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน รวมทั้งการออกแบบวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยยกระดับผลลัพธ์ทางการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาสผ่านการจัดหาทรัพยากรและการสนับสนุนที่เหมาะสม (Tien & Quang, 2025) การใช้เทคโนโลยีเชิงปัญญาประดิษฐ์เช่นนี้ไม่เพียงเพิ่มพูนศักยภาพการเรียนรู้ แต่ยังรับประกันได้ว่านักเรียนทุกคนไม่ว่ามีภูมิหลังอย่างไรจะสามารถเข้าถึงเครื่องมือที่จำเป็นต่อความสำเร็จ นอกจากนี้ ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการปฏิรูประบบการศึกษาของไทย แม้จะเต็มไปด้วยความท้าทายแต่ยังสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในระดับชาติเพื่อแก้ไขข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่ดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน และเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้กับคนรุ่นต่อไปอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

บทสรุป

ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การขาดแคลนงบประมาณ ครูที่มีคุณภาพ และความเหลื่อมล้ำที่ยังรากลึก ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังคงเน้นการท่องจำมากกว่าการคิดเชิงวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเฉพาะเครื่องมือที่ขับเคลื่อนด้วยภาษาธรรมชาติอย่าง ChatGPT กำลังถูกพิจารณาเป็นแนวทางสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาไทย ความสามารถของ ChatGPT ในการกระตุ้นการตั้งคำถาม เปิดพื้นที่สนทนาเชิงลึกและนำเสนอแนวคิดจากหลากหลายมุมมอง ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เชิงเนื้อหา นอกจากนี้ ChatGPT ยังสามารถปรับบริบทการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล ช่วยลดช่องว่างโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่ขาดแคลนทรัพยากร อย่างไรก็ตามการนำ ChatGPT แสดงความเป็นเลิศในการสร้างเนื้อหาที่มีความคิดสร้างสรรค์ผ่านหลายมิติ ประการแรก ในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระบบสามารถสร้างผลงานวรรณกรรมที่หลากหลายตั้งแต่บทกวี เรื่องสั้น ไปจนถึงบทละครที่มีโครงสร้างเนื้อเรื่องที่สมบูรณ์ ความสามารถนี้เกิดจากการฝึกฝนด้วยข้อมูลวรรณกรรมจำนวนมหาศาลและการใช้โมเดลภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model :LLM) ที่สามารถเข้าใจรูปแบบและโครงสร้างของการเขียนที่ซับซ้อน ประการที่สอง ChatGPT แสดงความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนสไตล์การเขียนตามความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการเลียนแบบสไตล์ของนักเขียนที่มีชื่อเสียง การปรับโทนเสียงให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมาย หรือการสร้างเนื้อหาในรูปแบบที่แตกต่างกันตามบริบท ความสามารถนี้ทำให้ ChatGPT มีประโยชน์ในการประยุกต์ใช้กับงานสร้างสรรค์ที่หลากหลาย จุดเด่นสำคัญของ ChatGPT คือความสามารถในการประมวลผลบริบทของการสนทนาในระยะยาว ซึ่งแตกต่างจากระบบ AI รุ่นก่อนที่มักจะมีข้อจำกัดในการจดจำข้อมูลจากการสนทนาก่อนหน้านี้ ChatGPT สามารถรักษาความต่อเนื่องของหัวข้อ อ้างอิงข้อมูลที่กล่าวมาแล้วและพัฒนาความคิดอย่างเป็นลำดับ ทำให้การสนทนามีลักษณะเหมือนการพูดคุยกับมนุษย์จริงและการนำ AI อื่น ๆ เข้ามาใช้ในระบบการศึกษา ยังคงเผชิญความท้าทาย เช่น ความไม่เท่าเทียมด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี ความรู้ดิจิทัลที่จำกัดของครูและนักเรียน ตลอดจนข้อกังวลด้านจริยธรรมและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล อีกทั้งทัศนคติที่ยึดติดกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมก็ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ

ดังนั้น การปฏิรูประบบการศึกษาไทยโดยการบูรณาการ ChatGPT อย่างมีกลยุทธ์จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน เพื่อกำหนดกรอบนโยบายที่ชัดเจนและสนับสนุนการพัฒนาทักษะของครูในการใช้ AI ร่วมกับการสอน การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยให้การใช้ AI ไม่เพียงเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน แต่ยังสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนในทุกบริบท

เอกสารอ้างอิง

- Bin-Nashwan, S. A., Sadallah, M., & Bouteraa, M. (2023). Use of ChatGPT in academia: Academic integrity hangs in the balance. *Technology in Society, 134*, 102370. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2023.102370>
- Costa, A. R. (2024). Critical minds: Enhancing education with ChatGPT. *Journal of Educational Technology, 12*(3), 45–58. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2415286>
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal learning environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. *The Internet and Higher Education, 15*(1), 3–8. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2011.06.002>
- Doshi, A. R., & Hauser, O. P. (2024). Generative artificial intelligence enhances individual creativity but reduces the diversity of novel content. *Science Advances, 10*(12), eadn5290. <https://doi.org/10.1126/sciadv.adn5290>
- Dwivedi, Y. K., Kshetri, N., Hughes, L., Slade, E. L., Jeyaraj, A., Kar, A. K., Baabdullah, A. M., Koohang, A., Raghavan, V., Ahuja, M., Albanna, H., Albashrawi, M. A., Al-Busaidi, A. S., Balakrishnan, J., Barlette, Y., Basu, S., Bose, I., Brooks, L., Buhalis, D., & Wright, R. (2023). Opinion paper: “So what if ChatGPT wrote it?” Multidisciplinary perspectives on opportunities, challenges and implications of generative conversational AI for research, practice and policy. *International Journal of Information Management, 71*, 102642. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102642>
- Elkhatat, A. M. (2023). Evaluating the authenticity of ChatGPT responses: A study on AI assisted academic writing. *Journal of Academic Ethics, 21*(2), 123–139. <https://doi.org/10.1007/s40979-023-00137-0>
- Feldman-Maggor, Y., Blonder, R., & Alexandron, G. (2024). Perspectives of Generative AI in Chemistry Education Within the TPACK Framework. *Journal of Science Education and Technology, 34*, 1–12. <https://doi.org/10.1007/s10956-024-10147-3>
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw-Hill.
- Guo, Y., & Lee, D. (2023). Leveraging ChatGPT for enhancing critical thinking skills. *Journal of Chemical Education, 100*(12), 4876–4883. <https://doi.org/10.1021/acs.jchemed.3c00505>

- Guzik, E. E., Byrge, C., & Gilde, C. (2023). The originality of machines: AI takes the Torrance Test. *Journal of Creativity*, 33, Article 100065.
<https://doi.org/10.1016/j.yjoc.2023.100065>
- Hasanein, A. M. (2023). Drivers and Consequences of ChatGPT Use in Higher Education: Key Stakeholder Perspectives. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 13(11), 2599-2614.
<https://doi.org/10.3390/ejihpe13110181>
- Henriksen, D., Mishra, P., & Fisser, P. (2016). Infusing Creativity and Technology in 21st Century Education: A Systemic View for Change. *Journal of Educational Technology & Society*, 19(3), 27-37. <http://danah-henriksen.com/wp-content/uploads/2016/10/creativity-systemic-view.pdf>
- Jeon, J., & Lee, S. (2023). Large language models in education: A focus on the complementary relationship between human teachers and ChatGPT. *Education and Information Technologies*, 28(12), 15873-15892.
<https://doi.org/10.1007/s10639-023-11834-1>
- Jin, S.-H., Im, K., Yoo, M., Roll, I., & Seo, K. (2023). Supporting students' self-regulated learning in online learning using artificial intelligence applications. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20(1), Article 37.
<https://doi.org/10.1186/s41239-023-00406-5>
- Kasneci, E., Seßler, K., Küchemann, S., Bannert, M., Dementieva, D., Fischer, F., Gasser, U., Groß, S., Neuhaus, C., & Kasneci, G. (2023). ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *Learning and Individual Differences*, 103, 102274.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102274>
- Lee, D., & Yoon, S. N. (2021). Application of artificial intelligence-based technologies in the healthcare industry: Opportunities and challenges. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), 271.
<https://doi.org/10.3390/ijerph18010271>
- Malik, M. A., Amjad, A. I., Aslam, S., & Fakhrou, A. (2024). Global insights: ChatGPT's influence on academic and research writing, creativity, and plagiarism policies. *Frontiers in Research Metrics and Analytics*, 9, Article 1486832.
<https://doi.org/10.3389/frma.2024.1486832>
- Rana, V., Verhoeven, B., & Sharma, M. (2025). Generative AI in design thinking pedagogy: Enhancing creativity, critical thinking, and ethical reasoning in higher education.

Journal of University Teaching & Learning Practice, 22(4).

<https://doi.org/10.53761/tjse2f36>

- Rios Gonzales, J. D., Gómez, M. P., Martínez, L. A., & Torres, F. J. (2024). ChatGPT and creative thinking in university students. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(1), 4903–4909. <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i1.8469>
- Rudolph, J., Tan, S., & Tan, S. (2023). ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning & Teaching*, 6(1), 1–22. <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.9>
- Ruiz-Viruel, S., et al. (2025). The role of artificial intelligence in project-based learning. *Education Sciences*, 15(2), Article 150. <https://doi.org/10.3390/educsci15020150>
- Sawyer, R. K. (2017). *Explaining creativity: The science of human innovation* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Sawyer, R. K. (2019). *The creative classroom: Innovative teaching for 21st century learners*. New York: Teachers College Press.
- Suriano, R., Plebe, A., Acciai, A., & Fabio, R. A. (2025). Student interaction with ChatGPT can promote complex critical thinking skills. *Learning and Instruction*, 95, Article 102011. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2024.102011>
- Tien, P. V., & Quang, P. D. (2025). The use of AI in learning: A study at Thai Nguyen University of Education. *GPH-International Journal of Educational Research*, 8(2), 25–36. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14863191>
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance Tests of Creative Thinking*. Lexington, MA: Personnel Press.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Urban, M., Děchtěrenko, F., Lukavský, J., Hrabalová, V., Svacha, F., Brom, C., & Urban, K. (2024). ChatGPT improves creative problem-solving performance in university students: An experimental study. *Computers & Education*, 215, 105031. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2024.105031>
- Walter, Y. (2024). Embracing the future of Artificial Intelligence in the classroom. *Educational Technology Journal*, 23(2), 101–115. <https://doi.org/10.1186/s41239-024-00448-3>
- Wang, J., & Fan, W. (2025). The effect of ChatGPT on students' learning performance, learning perception, and higher-order thinking: Insights from a meta-analysis. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12, 621. <https://doi.org/10.1057/s41599-025-04787-y>